

19/XI/1982
EL LLENGUATGE

Termes vicaris

ELS complements verbals introduïts per les preposicions *a*, *en* i *amb* es poden substituir, sempre que convingui, pel pronom *hi*, i els introduïts per la preposició *de* es poden substituir pel pronom *en*. I aquestes substitucions són perfectament adequades en frases incisives —sovint escrites entre guionets o entre parèntesis—, en les quals, tal com deïem ahir, algú té actualment tendència a usar les preposicions com a mot final, a tall d'un adverbi, és a dir, sobreentenen indègudament l'element que haurien d'introduir. És, així, encara més greu l'ús de construccions com (*o es recordava de*) o (*i coincidia amb*), inserides, és clar, en contextos més amplis, en lloc de les que podem resoldre amb els pronoms febles: (*o se'n recordava*), (*i hi coincidia*).

Però la capacitat de substituir per pronoms febles els complements preposicionals té uns límits, potser no sempre ben precisos o definits però en tot cas ben reals. Així, no fa gaire, comentàvem la possibilitat que té el pronom *hi* de representar els complements del verb introduïts per la preposició feble *per*, i no fèiem sinó indicar aquells casos en què semblava evident que existeix aquesta possibilitat, perquè n'hi ha d'altres en què el que és evident és la impossibilitat. Això, però, no justifica construccions com «... una voluntat ferma (o una força especial per) de defensar les seves conviccions». Deixant de banda el fet que fóra més natural que la frase incisa inscrita entre parèntesis figurés al final de tot el període, en qualsevol situació el complement introduït per la preposició *per* i indègudament sobreentès, com que es tracta d'un verb, pot ésser substituït, a fi de no repetir-lo, pel verb *fer* amb el pronom neutre *ho* com a complement acusatiu: *o una força especial per fer-ho*. Aquest tipus de substitució, com és sabut, pot convenir en tots els casos, volem dir, fent abstracció de la preposició amb què s'introdueix el complement. Notem, així, que *Accedeixen a venir* pot esdevenir *Hi accedeixen* o *Accedeixen a fer-ho*. Ara, quan no es tracta d'un verb, i amb preposicions que no admetin la substitució per un pronom feble, hom pot recórrer als pronoms forts —personals o neutres— o grups nominals d'un valor genèric o neutre: *fer-ho per ella*, *parlar sobre això*, *venir per aquest motiu*, *insistir-hi malgrat aquestes raons*, *situar-se entre tals llocs*, etc.

Albert Jané